

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. An quod dictum est de sponsalibus, dicendum sit de matrimonio, videlicet vt sit validum, si illud Parentes contrahunt praesentibus, & tacentibus filiis? Et an sit validum matrimonium, quando ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Et quibus queritur in matrimonialibus, quinam sunt proximi pubertati ad hoc, ut eis matrimonium concedi debeat? Ex part. 11. tr. 7. & Misc. 1. Ref. 39.

§. 1. **Q**uestio hæc deferuit pro resolutione multorum casuum. Hulricus Hunnius de pactis cap. 3. quæst. 4. putat, infantes dici impuberes vsque ad annum septimum completum l. 18. pr. C. de iure delib. lib. 1. §. 2. ff. de adm. tut. vbi illi, qui facti possunt, dicuntur minores septem annis. Reliquos vero impubertatis annos in duas æquales partes secandas, quatum prima dicatur infantia, ab initio anni octauum vsque ad annum decimum cum dimidio completum: Ab hoc vero vsque ad annum decimum quartum completum dicatur proximus pubertati: Fœmina vero infantia proxima dicatur à septimo anno completo ad annum nonum cum dimidio completum: ab eoque annum duodecimum proxima pubertati: Nam post infantiam vsque ad pubertatem sunt in masculo septem anni, & in fœmina quinque, quare ex quo excessit quis dimidiam huius temporis partem magis pubertati, quam infantia proxima dici debet.

2. Accedit huic, quod experientia testatur masculus, postquam annum decimum, & sex menses; fœmina vero nouem cum semestri compleuerint, regulariter, atque communiter incipere ea ætate habere aliquem intellectum eorum, quæ agunt, proinde ab ea ætate merito proximi pubertati dicuntur. Cùm illi, qui, quod agunt, intelligunt, proximi pubertati in iure dicantur d. §. 18. de oblig. qua ex delict. nasc. Hæc Hunnius.

3. Aliqui vero hoc omne iudicis arbitrio relinquunt; Probatur, quia à iudicis arbitrio pendere debeat, quod in iure nostro determinatum, ac definitum non est, l. 1. in fine ff. de sum. delict. cap. vlt. extr. de transact. Nullibi autem in iure definitum, ac determinatum reperitur, quinam sit pubertati proximus, & qui proximus infantia, proinde istud arbitrio, & discretioni iudicis relinqui debeat.

4. Verùm ego puto, suam habere probabilitatem sententiam illorum, qui statuunt illos esse pubertati proximos, qui ad plenam pubertatem sex menses adhuc distant.

5. Probatur primò, quod in l. non tantum 17. ff. de excusat. tutor. ætas illa dicatur propè pubertatem esse, cui ad pubertatem tantum semestre tempus reliquum fuerit.

6. Secundò, quod idem etiam confirmet l. excipiuntur ff. ad Sylanian. vbi proponitur Trebarium Germanum legatum, supplicium sumi iussisse de eo impubere qui à pubertate non multum abfuerit. Atque de proximo dumtaxat pubertati sumi supplicium potest, §. in summa ff. de obl. qua ex delict. nasc. Et non multum à pubertate abesse dicitur 1s, cui ad pubertatem adhuc semestre deest. Igitur pubertati proximus dicendus videtur, cui sex menses adhuc ad pubertatem ætatem absunt.

7. Tertio, cùm dicto propè, item proximè ad semestre tempus ab ipso Iustiano referantur in l. propterandum §. & si quidem C. de ind. d. l. non tantum 17. ff. de excusat. tut. sequuntur inde quod proximus pubertati sit, cui desunt sex menses, siue semestre.

8. Quarto in c. coninebatur 6. extra de dispens. impub. puella dicitur pubertati proxima, quæ in anno vndecimo, vel circa annum duodecimum est constituta, hoc est, cui sex menses adhuc ad pubertatem desunt.

9. Sed Hunnius pressus hoc argumento sic ait, In matrimonialibus, queritur, quinam proximus sit pubertati, ad hoc ut matrimonium ei concedi de-

Sup. hoc lege infra doctrinam Ref. 56. & 57.

beat, rectè dici proximam illam esse pubertati, quæ sit in vndecimo anno, vel circa duodecim, quæ tunc ut plurimum solet malitia supplere ætatem. Ac pro quibus loquitur non extendendam existimo. Præterea si rectè consideretur, probat hanc opinionem, quod nempe proximus tantum ille sit pubertati, qui deest semestre. Vndecimus enim annus, cuius meminit d. cap. coninebatur, de anno vndecimo cepto, non de penè perfecto intelligi debet; quia si verba illa, quæ subsequuntur (vel circa duodecimum) intelligenda sunt de semestri, ut volunt dissentientes ante finem anni duodecimi, necessariò sequitur illa verba (in vndecimo) solum cepto, & non dicto. Ita Hunnius, cui adheret (quod valde notandum est) Gaspar Hurtadus de matrim. disp. 22. diff. 1. 1. 46. vbi sustinet in d. cap. coninebatur, pubertati proximam eum dici, cui non deficit pluiquam iuxta annus.

10. Verùm, ut dixi, communiter docent Auctores, quod pubertati proximus dicatur qui tantum per sex menses ab ætate 14. annorum completorum distat, & ita tenuit Rota, & aliquos adducit sequitur nouissimè Episcopus Maranta in iurispr. sionibus part. 5. res. 14. n. 7. confirmatus superius dicta ex doctrina Bartoli in §. si vero, sum. Ant. de Mona. b. vbi docet, quod testis dicit, quod Titius possedit per viginti annos, quod testis probat decem, & nouem annis cum dimidio, ut dicto propè intelligatur per sex menses.

11. Et ita etiam ex aliis obseruat Cenedus super d. 81. num. 7. & Barbosa diff. 291. num. 2. Vnde ex his elapsis diebus ego consului legatum relictuam eandem, quando esset propè 16. annos, potuisse illud consequi in anno 15. cum dimidio.

RESOL. LIII

An quod dictum est de sponsalibus, dicendum sit de matrimonio, videlicet, ut sit validum, si iudæ pariter contrahunt, presentibus & tacentibus suis? Et an sit validum, matrimonium, quando puella uxor, & nullus pro eare pendet, vel opus sit, ut respondet pater, vel mater, aut tutor? Et quid in tali casu, si extranei respondent? Ex p. tract. 4. Ref. 271. alias 272.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenent communiter Doctores ex auctoritate Bonificij in d. cap. vnic. de despons. impuber. in 6. dummodo tale matrimonium sit contractum coram Parocho & testibus.

2. Tamen in gratiam studiosorum non reticendo hic adnotare ea, quæ adducit Basilius Pontius de matrim. lib. 2. cap. 14. num. 3. vbi sic ait. An dispositio Bonificij locum etiam habeat in matrimoniis, questionem habet, video communem esse Doctorum sententiam in illis locum habere, nonnullis exceptis. At nisi me tot Doctorum auctoritas detinet, planè eam his paucis sentirè, nempe hanc Bonificij constitutionem non habere locum in matrimoniis, sed tantum in sponsalibus de futuro; inductus duobus fundamentis. Primum est ex verbis ipsius constitutionis, si enim in ea planè agitur de sponsalibus de futuro, cur ad matrimonium exteoditur? Agere autem Pontificem de sponsalibus de futuro, planè constat ex omnibus, quæ in ea constitutione continentur, nam in §. 1. planum est eam potè Innocentij III. constitutionem cap. fin. de despons. impuber. inter septem non matrimonium, sed sponsalia,

sponsalia esse possint. In §. autem 2. speciatim agit de matrimonii eorum impuberum, quæ tantum fictione iuris sunt sponsalia. In 3. quoque §. id plenissime constat, quia agit de sponsalibus contractis in filiorum absentia, & illis ignorantibus. Quis autem dicat matrimonium contrahi in filiorum absentia, & illis ignavis? neque id vlli in mentem venire potest. Præterea, quia vel Pontifex in isto sagit de sponsalibus, & matrimoniis, vel tantum de sponsalibus, ad matrimonium autem extenditur à Doctore. Primum dici non potest, ut probatum est; neque secundum, non enim ea quæ de sponsalibus dicuntur, ad matrimonia etiam extendi semper debent; cum enim strictior sit obligatio matrimonij, quam sponsalium, multo plura requirantur exactius ad matrimonium quam ad sponsalia. Hæc enim multis de causis dissolui possunt, matrimonium autem indissolubile est. Vnde quamvis sponsalia à parentibus celebrata, præsentem filio, atque tacente sustineri possint, & sic statuat Pontifex, non idem de matrimonio dicendum videretur, cum ad matrimonium plena libertas requiratur, & facillimum sit filium, vel filiam metu reverentia impediri, metum autem reverentialem impedire matrimonium dicam postea. His accedit, quod cum tota hæc dispositio de valore sponsalium, quæ celebrantur parentibus pro filiis, illis tacentibus, & presentibus, nitatur in quadam presumptione consensus tacentis, non est firmum aliquid fundamentum eos iudicasse eam taciturnitatis presumptionem sufficientem ad iudicandum validum matrimonium, cum sit res longè maioris momenti, & quæ magis veritate ipsa decidenda est, quam presumptionibus, aut illis efficacissimis, & urgentissimis. Ita Pontius solide, & subtiliter, ut semper solet.

3. Doctores verò, qui asserunt constitutionem Bonifacij in d. c. unico, agere tantum de sponsalibus, & non esse extendendam ad matrimonium, hi sunt, Gabriel in 4. dist. 27. p. 1. art. 2. concl. 4. Angelus ver. matrimonium 2. num. 5. & nonnulli recentiores, quos refert Petrus de Ledefma de matrim. q. 45. art. 2. dub. 3. & ex Theologis Societatis Iesv Henriquez lib. 11. cap. 2. n. 6. iuncto commento in lit. P. vide etiam Bassol. in 4. dist. 27. q. 1. art. 1.

4. Sed stando in prima opinione, quæ, ut diximus, est communis, hoc non obtinere, non erit validum matrimonium, quando puella tacet, & nullus pro ea respondet, quia consensus ipsius non sufficienter exprimitur per taciturnitatem, nisi parentes pro ipsa respondeant. Dixi, nisi parentes pro ea respondeant; nam non sufficit alium extraneum reprobare, sed opus est, ut respondeat pater, vel mater, aut tutor; nam hi censentur agere in gratiam, & favorem puellæ, cuius curam gerunt, & consequenter, tunc valet regula, quod qui tacet consentire videtur; & ita observat doctus Bonacina de matrim. quest. 2. punct. 1. n. 8. & alij, licet Sylvius in 3. p. q. 45. art. 2. contrarium doceat, nempe in tali casu valere matrimonium, etiam si extranei reprobant.

5. Verum pro coronide huius resolutionis ponam hic verba Ioannis Gutierrez de matrim. c. 13. num. 9. sic asserentis. Vide in praxi observari pro securiori cautela, quod etiam si parentes sunt tempore contrahendi matrimonij, & illi hæc aperiant Parochus cum testibus; nihilominus ipse Parochus interrogat filios contrahentes, eorumque exquirat consensum, non verò parentum, conformans se cum dispositione Concilij Tridentini, ibi, *Vbi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, &c.* Interrogatio igitur ipsorum contrahentium requiritur. Verum si hoc non fieret, sed

Tom. II.

potius parentes interrogarentur à Parocho coram testibus presentibus & intelligentibus ac tacentibus ipsorum filiis, contraherent matrimonium nomine ipsorum filiorum; quia presentia, & taciturnitas filiorum quorum nomine eorum parentes contrahunt matrimonium, sufficiens externum signum est consensus interni, iuris presumptione, & dispositione in cap. unico, de despons. impub. in 6. quod Concilium Tridentinum non corrigi, nec de hoc casu loquutum est, sed frequentiori, regulari; scilicet quando ipsi sunt coniugendi matrimonialiter per se contrahant; nulla facta mentione de parentibus. Noster igitur casus, tamquam omissus, remanet sub dispositione iuris communis, argumento l. commodissimo, cum simili ff. de liber. & posthumis. Ita Gutierrez.

RESOL. LIV.

An saltem peccet venialiter, qui loqui valens contraheret matrimonium per signa, & nutus? Ex part. 3. tr. 4. Res. 247. alias 248.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 31. num. 10. ubi ait. Fateor culpam esse venialem non exprimeret verbis, sed solis signis consensum in matrimonio contrahendo, nisi iusta causa excusaret.

2. Sed contra illum nullam culpam venialem in tali casu agnoscit Basilus Pontius de matrim. lib. 2. cap. 7. num. 14. ubi sic asserit. Ego non video aliquod præceptum Ecclesiasticum de verbis adhibendis, & Pontifex in cap. tua fraternitati, & cap. licet, de despons. duor. non intendit excludere alia signa sensibilia expressiva consensus, & ipse Sanchez admittit nullum in dictis capitibus contineri præceptum. Quod si nullum agnoscit præceptum in dictis cap. quomodo potuit consequenter asserere, esse peccatum veniale in omissione verborum, cum peccatum tam mortale, quam veniale, non possint esse, nisi ubi lex, & præceptum est? Nec verò ex Trident. sess. 24. c. 1. de reform. matr. colligi potest necessitas verborum, cum dicitur, *vbi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum consensu intellecto, &c.* Neque enim dicit Concilium, ut interrogatio fiat per verba, cum surdi, & muti Parochi verba percipere non possint, & quando Parochus interrogat eos, qui loqui possunt, & audire, non definit Concilium, neque præcipit, ut responso etiam verbis fiat, sed solum ut Parochus intelligit contrahentium consensum, potest autem ex signis æquivalentibus intelligi. Ita Pontius contra Sanchez.

3. Sed in illius favorem stant novissime Coninch de Sacram. disp. 24. dub. 9. num. 66. & Fillucius tom. 1. tract. 10. p. 1. c. 3. num. 82. qui asserunt tales contrahentes peccare venialiter: non sunt tamen audiendi Petrus de Ledefma in summa, de matrim. quest. 45. art. 2. concl. 2. Rodriguez in summa, tom. 1. cap. 2. 16. num. 5. qui putant supradictos contrahentes peccare mortaliter, quod etiam docet novissime Sylvius in 3. p. quest. 4. art. 2.

RESOL. LV.

An contrahere matrimonium ante legitimam ætatem sit peccatum mortale? Ex part. 3. tractat. 4. Res. 275. alias 276.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Villalobos in summa, tom. 1. tract. 14. difficul. 22. num. 8. ubi sic asserit. [El contraher matrimonio de presente

H h 2 su